

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน ของกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา

Developing Management Quality to Stability and Sustainability of Thai-Cambodian Community Border Welfare Fund

นวรรตน์ นิธิชัยอนันต์^{1*} ธราธร ภูพันธ์เชือก² พิรัชต์ พนมเสริฐ³

^{1,2,3} คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Navarat Nithichaianan^{1*} Tharathorn Phuphanchueak² Prist Panomsert³

^{1,2,3} Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: navarat@sru.ac.th

(Received: November 20, 2021; Revised: March 4, 2022; Accepted: March 10, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา 2) คุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา และ 3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 12 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาร่วมกับเอกสารงานวิจัย แนวคิด และทฤษฎี ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามในเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกของกองทุนสวัสดิการชุมชน จำนวน 314 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า กองทุนสวัสดิการชุมชนมีการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนในรูปของคณะกรรมการที่ชัดเจน มีการกำหนดแผนการดำเนินงาน กฎระเบียบ ข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษร การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกได้รับสิทธิประโยชน์เป็นไปตามกฎระเบียบ และมีการจัดทำบัญชีการเงินที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งสมาชิกมีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อให้การบริหารจัดการสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกและสอดคล้องกับศักยภาพของกองทุนสวัสดิการชุมชน นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า ความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยคุณภาพการบริหารจัดการมากเป็นลำดับแรก คือ ด้านการดำเนินงาน รองลงมา คือ ด้านคณะกรรมการ ด้านการจัดสวัสดิการ ด้านการติดตามและควบคุม ด้านการวางแผน ตามลำดับ ส่วนคุณภาพการบริหารจัดการลำดับสุดท้าย คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนพบว่า ควรมีการจัดทำแผนประจำปีของกองทุนให้ชัดเจน พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการในการบริหารจัดการ ขยายฐานสมาชิกเพิ่มขึ้น กำหนดสวัสดิการผลประโยชน์ให้กับสมาชิกโดยตระหนักถึงศักยภาพของกองทุน และสร้างความ

เข้าใจในวัตถุประสงค์ของกองทุนให้กับสมาชิก การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายช่องทาง และการทบทวนผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การพัฒนา, คุณภาพการบริหารจัดการ, กองทุนสวัสดิการชุมชน

Abstract

This research aimed to study 1) the management practices, 2) the management quality, and 3) guidelines in improving the management quality of Thai-Cambodian Community Border Welfare Fund. The researchers conducted a mixed research methodology combining both quantitative and qualitative approaches. In the qualitative part, in-depth interviews and focus group discussions were conducted with 12 key informants applied with descriptive data and literature analysis. Regarding the quantitative part, the data collected from the samples of 314 members of Thai-Cambodian Community Border Welfare Fund was subsequently analyzed, using arithmetic mean and standard deviation (S.D.). The finding indicated that the welfare fund was systematically managed by its decision board under its operational plans, rules, and written regulations. Member benefits were provided under rigid rules, supporting by the accessible and transparent financial statements. Its members took part in the planning and decision-making process of the group in order to get the management aligned with the member needs and the Fund's potentiality. The results from studying the management quality outcomes of the Community Welfare Fund indicated that the overall opinion of members towards the management quality was in high level. By considering each aspect score, we found that the operation received the highest score, followed by the decision board aspect, the employee benefit engagement aspect, the follow-up and control aspect, and the planning aspect, respectively. The aspect that received the lowest scored was the public relation aspect. The researchers proposed the guidelines to improve the management quality outcomes of the community welfare fund as follows: developing its definite annual plan, developing the managing capabilities of its board, widening its member base, providing benefits to members which respond to its potentiality, fostering its member's sufficient knowledge about its goals and objectives,

increasing the number of channels to distribute its information, and evaluating its operational outcomes consistently.

Keywords: Development, Management Quality, Community Welfare Fund

บทนำ

ปัจจุบันความเหลื่อมล้ำทางสังคมไทยมีมากขึ้นและถูกหยิบยกให้เป็นประเด็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยที่ควรได้รับการแก้ไขโดยด่วนและสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนในสังคมปัจจุบัน กล่าวคือการส่งผลกระทบของความไม่เท่าเทียมทางสังคม ขาดโอกาส ขาดสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐาน และช่องว่างระหว่างรายได้คนรวยกับคนจนเป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในสังคม ประกอบกับประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างกว้างขวาง ประชาชนชาวบ้านแกนนำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทบทวนสรุปบทเรียนเกี่ยวกับระบบการคุ้มครองทางสังคมที่มีอยู่ในสังคมไทยพบว่า ความเป็นเครือญาติและทุนทางสังคมในด้านต่าง ๆ ในชุมชนสามารถช่วยรองรับการแก้ปัญหาจากภายนอกได้เป็นอย่างดี ทำให้มีการรวมตัวกันฟื้นฟูระบบคุณค่าทุนทางสังคมที่มีอยู่มาช่วยเหลือเกื้อกูลกันในลักษณะของการจัดสวัสดิการชุมชนจากรากฐานทุนด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ของชุมชน จึงนำมาสู่การพัฒนาาระบบสวัสดิการชุมชนซึ่งเกิดขึ้นบนฐานความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม ในปี พ.ศ. 2547 เกิดแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนที่มีการคิดค้นร่วมกันและนำไปสู่การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลที่เน้นให้มีการสมทบงบประมาณจากสามฝ่ายคือ ทุนที่มาจาก การออมของสมาชิกในชุมชนทั้งในรูปแบบออมทรัพย์เดิมหรือสัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท การสมทบจากรัฐโดยผ่านช่องทางสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และการสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างกว้างขวาง (คณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งชาติ, 2553) โดยสวัสดิการชุมชนเป็นการสร้างหลักประกันการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชนด้วยวิธีที่หลากหลายตามสภาพของชุมชน เพื่อให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันบนหลักการพึ่งตนเองและสร้างความร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งที่จัดการตนเองได้ (สำนักประสานเครือข่ายสวัสดิการชุมชน, 2563)

กองทุนสวัสดิการชุมชนถือเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดความมั่นคงของชุมชนฐานรากให้สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง ลดการพึ่งพาภายนอก อันเป็นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การพึ่งตนเองของชุมชน และสวัสดิการชุมชนเป็นการทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยคนในชุมชนร่วมกันจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ซึ่งครอบคลุมถึงผู้ทุกข์ยากและผู้ด้อยโอกาสในชุมชน โดยมีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันตั้งแต่เกิดจนตาย การสร้างหลักประกันและความมั่นคงในชีวิตร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชน จากหลักคิดเงินเป็นเครื่องมือมิใช่เป้าหมาย

การตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนจึงเป็นเครื่องมือให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนาคุณธรรม การรักษาสัจย์ ความจริงใจ ต่อกัน ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในแนวความคิดให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี จึงมีรูปแบบกองทุนที่ทุกคนมีส่วนร่วม มีความเป็นเจ้าของร่วมกัน ฐานคิดของกองทุนสวัสดิการชุมชนมาจากอุดมการณ์ที่ทำให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เกิดประโยชน์และคุณค่าร่วมกัน โดยสวัสดิการชุมชน คือ การทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความสุขกาย สุขใจ โดยคนในชุมชนร่วมกันจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ซึ่งครอบคลุมถึงผู้ทุกข์ยาก และผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ซึ่งมีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูลตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งหมายรวมถึง การสร้างหลักประกันและความมั่นคงในชีวิตร่วมกันของคนในชุมชน ทุนชุมชนที่จะเป็นฐานในการจัดสวัสดิการชุมชน และสวัสดิการชุมชนคือ การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน ซึ่งหมายถึงทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในท้องถิ่นที่มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2558) เป็นระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในท้องถิ่น ที่มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ก่อให้เกิดรายได้ลดรายจ่าย นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน ทั้งนี้กองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดน ตำบลกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ห่างไกลติดเขตชายแดนไทย-กัมพูชา ได้ร่วมกันจัดตั้งระบบสวัสดิการชุมชนด้วยการรวมกลุ่มระดมทรัพยากรทางการเงินจากสมาชิกและการใช้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ในชุมชนเป็นสำคัญ ทั้งการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่เน้นการพึ่งตนเองผ่านการรวมตัวเพื่อเรียนรู้ ตัดสินใจ และร่วมแรงร่วมใจในการบริหารจัดการพร้อมกับจัดสรรผลที่เกิดขึ้นไปยังสมาชิกทุกคนในรูปแบบสวัสดิการด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตของคนในชุมชนร่วมกันพร้อมทั้งเผื่อแผ่ให้ความช่วยเหลือ การแบ่งปันและเกื้อกูลให้สวัสดิการแก่ผู้ด้อยโอกาสในชุมชนไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้านสิ่งของ เงิน หรือปัจจัยความจำเป็นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิต กองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนดำเนินงานโดยชุมชนเป็นรากฐานผ่านกระบวนการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น อย่างไรก็ตามเนื่องจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา ด้วยการที่ชุมชนพึ่งตนเองในการบริหารจัดการกันเองของคนในชุมชนที่ไม่มีประสบการณ์ในการบริหาร จึงทำให้ขาดทักษะ ความรู้ และความชำนาญ ในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนในการวางแผนการดำเนินงาน การจัดสวัสดิการ การควบคุม เป็นต้น ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการช่วยส่งเสริมให้กองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา เกิดประสิทธิผลใน

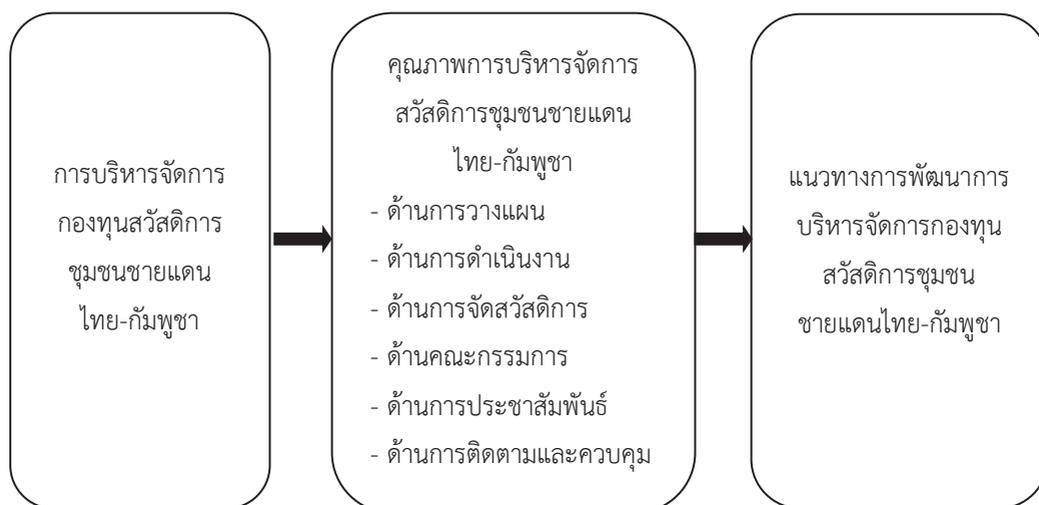
การดำเนินงานในภาพรวม และเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนต้นแบบในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชาให้มีความเข้มแข็งดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา
2. เพื่อศึกษาคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาความเป็นมาของกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา รวมทั้งการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชนการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา และร่วมกันระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำไปสู่คุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการจัดสวัสดิการ ด้านคณะกรรมการ ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการติดตามและควบคุม ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ประธาน และคณะกรรมการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน และการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้นำชุมชน 12 คน ประธานกลุ่ม 1 คน คณะกรรมการ 5 คน สมาชิก 8 คน และนักวิชาการ 2 คน จำนวนทั้งสิ้น 28 คน

1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ สมาชิกกองทุน จำนวน 1,450 คน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณตามสูตรของ Yamane (1973) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 314 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา และการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นเชิงปริมาณ โดยนำไปทดลองใช้กับสมาชิกกองทุนการเงินชุมชน จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา และการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา และใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มมาจัดให้เป็นระบบ โดยการเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูล ทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ร่วมกับเอกสาร งานวิจัย แนวคิด และทฤษฎี การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา พบว่า กองทุนมีการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนในรูปแบบของคณะกรรมการ มีโครงสร้างการบริหารจัดการกองทุนที่ชัดเจน โดยมีประธานและคณะกรรมการในการบริหารจัดการกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงานตามความสามารถของแต่ละคน ในการบริหารงานเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุนและเป็นกรอบการทำงานของคณะกรรมการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เช่น มีการวางแผนเกี่ยวกับการกำหนดการส่งเงินสมทบกองทุน การประชุม มีกฎระเบียบเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของสมาชิกและคณะกรรมการ มีการจัดทำบัญชีโดยมีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร และเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสทางการเงินของกองทุน และมีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกที่ครอบคลุมตั้งแต่ การเกิด ผู้สูงอายุ การเจ็บป่วย การเสียชีวิต รวมทั้งมีการจัดสวัสดิการการช่วยเหลือแบ่งปันถึงผู้ยากไร้ในชุมชน นอกจากนี้กองทุนสวัสดิการชุมชนมีการจัดสวัสดิการรางวัลคนขยัน คนดีมีคุณธรรม เพื่อสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้กองทุนมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานให้สมาชิกได้รับทราบและมีคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนให้เกิดความถูกต้อง โปร่งใส และการมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของกองทุน โดยผ่านกิจกรรมการประชุมร่วมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุนเพื่อสรุปผลการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และเพื่อให้เกิดความผูกพันและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและคณะกรรมการ

2. คุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชาในภาพรวม

คุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการวางแผน	4.05	.45	มาก
ด้านการดำเนินงาน	4.17	.53	มาก
ด้านการจัดสวัสดิการ	4.06	.44	มาก
ด้านคณะกรรมการ	4.09	.54	มาก
ด้านการประชาสัมพันธ์	3.91	.62	มาก
ด้านการติดตามและควบคุม	4.06	.52	มาก
โดยรวม	4.06	.44	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชาเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมา คือ ด้านคณะกรรมการ ($\bar{X} = 4.09$) ด้านการจัดสวัสดิการ ($\bar{X} = 4.06$) และด้านการติดตามและควบคุม ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.91$) โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การร่วมกันในการกำหนดทิศทางและร่วมวางแผนในการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ($\bar{X} = 4.31$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกทุกครั้งก่อนการตัดสินใจเพื่อการวางแผนที่ดี ($\bar{X} = 3.95$)

2.2 ด้านการดำเนินงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเชื่อมโยงกองทุนกับกลุ่มองค์กรเครือข่ายในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เครือข่ายสัจจะ และอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.43$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดระบบฐานข้อมูลสมาชิก และการบัญชีอย่างเป็นระบบ มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 3.95$)

2.3 ด้านการจัดสวัสดิการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สมาชิกได้รับประโยชน์ด้านสวัสดิการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชน และมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.24$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นและตัดสินใจในรูปแบบสวัสดิการและผลประโยชน์ที่จัดให้แก่สมาชิก ($\bar{X} = 3.96$)

2.4 ด้านคณะกรรมการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ คณะกรรมการมีประสบการณ์ในการบริหารงาน ($\bar{X} = 4.16$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาศักยภาพการทำงานของคณะกรรมการกองทุนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.02$)

2.5 ด้านการประชาสัมพันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.24$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารหลากหลายช่องทาง เช่น วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว และเว็บไซต์ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.78$)

2.6 ด้านการติดตามและควบคุม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบบัญชีรายรับ-รายจ่าย ($\bar{X} = 4.18$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การกำกับดูแลในการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน ($\bar{X} = 3.99$)

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน

3.1 ด้านการวางแผน ควรมีการจัดแผนประจำปีในการบริหารจัดการกองทุนให้ชัดเจนเพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการทำงานและเพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นไปอย่างมีระบบ พร้อมกับมีการปรับปรุงแผนการบริหารจัดการกองทุนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการบริหารจัดการกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านการดำเนินงาน ควรมีการขยายฐานสมาชิกให้เพิ่มมากขึ้นทุกปี และกำหนดสวัสดิการและผลประโยชน์ให้กับสมาชิก ควรตระหนักถึงศักยภาพและความสามารถของกองทุน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของกองทุนและการจัดสวัสดิการและผลตอบแทนให้กับสมาชิกได้อย่างเหมาะสม และช่วยสร้างความมั่นใจในความมั่นคงของกองทุนให้กับสมาชิก

3.3 ด้านสมาชิก การสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกที่ดีของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนในการตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันของสมาชิกกองทุน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมถึงการสร้างวินัยให้กับสมาชิก การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการพร้อมที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3.4 ด้านคณะกรรมการ ควรพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการในการบริหารกองทุน เช่น การอบรมการบริหารจัดการ การบัญชีเพื่อพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการให้เกิดความชำนาญในการทำงานและมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งการศึกษาดูงาน หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กองทุนที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำความรู้มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของกองทุนและพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนให้มีความเข้มแข็ง

3.5 ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารหลากหลายช่องทาง เช่น วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว จัดทำแผ่นพับ เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกได้รับข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของกลุ่มและกิจกรรมของกองทุนอย่างทั่วถึง

3.6 ด้านการติดตามและควบคุม ควรมีการติดตามและประเมินผลการทำงานและประเมินศักยภาพของกองทุนอย่างสม่ำเสมอ ควรมีระบบการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานที่เน้นการบริหารจัดการด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการภายนอกเข้ามาร่วมตรวจสอบการบริหารจัดการกองทุนอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งคณะกรรมการกองทุนกำกับดูแลในการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนและตรวจสอบการบริหารจัดการกองทุนอย่างแท้จริง

สรุปการวิจัย

1. การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา มีคณะกรรมการในการบริหารงานของกองทุนที่ชัดเจน มีการวางแผนการดำเนินงานและมีกฎระเบียบของกองทุนเพื่อเป็นแนวทางและข้อปฏิบัติที่

สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของกองทุนในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การจัดสวัสดิการแก่สมาชิกโดยสมาชิกและผู้รับผลประโยชน์ของกองทุนสวัสดิการชุมชนมีความหลากหลายครอบคลุมเด็กและเยาวชน กลุ่มวัยทำงาน ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส มีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นลายลักษณ์อักษร เงินทุนกองทุนสวัสดิการชุมชนมาจากการออมเงินของสมาชิกและการสนับสนุนจากภาครัฐ มีการจัดทำบัญชี การให้สวัสดิการแก่สมาชิก รวมถึงผู้ยากไร้ นอกจากนี้กองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนมีการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนให้เกิดความถูกต้องและโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหาในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน และร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของกองทุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา ดอกไม้ และคณะ (2558) ที่ศึกษาการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเชิงกลยุทธ์ กรณีศึกษา: กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก พบว่า มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการไว้อย่างชัดเจน โดยมีการจัดโครงสร้างตามการจัดการการบริการองค์การ ซึ่งประกอบด้วย ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน ทำหน้าดูแลรับผิดชอบการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนสวัสดิการชุมชน รองประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นผู้ช่วยเหลือทำหน้าที่แทนประธานกองทุนในระหว่างที่ประธานกองทุนไม่อยู่ เกรียงไกร เป็นผู้ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของกองทุนสวัสดิการชุมชน และนอกจากนี้คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนในการทำหน้าที่บริหารงานกองทุนสวัสดิการชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ พันธุ์พัก และพ่ายพ พะยอมยนต์ (2561) ที่ศึกษาการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดนันทบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีผลมากที่สุดคือ การบริหารงานด้วยความรับผิดชอบและโปร่งใส รองลงมา ได้แก่ การมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามระเบียบและแนวทางปฏิบัติอย่างเคร่งครัด การแสวงหาความรู้เพื่อการพัฒนากองทุนฯ อย่างสม่ำเสมอ และการแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐเข้ามาสนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการเพื่อประโยชน์ของการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติญา ผุดมาก (2558) ที่ศึกษาการปรับตัวในการจัดสวัสดิการชุมชนของกลุ่มสังคมออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจร ตำบลน้ำข้าว อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมที่ดีในการจัดสวัสดิการชุมชนจะต้องเกิดจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการระบุมหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา มีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหา ดำเนินงานและกิจกรรมตามแผนและมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามทิศทางที่วางไว้

2. คุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา

2.1 ด้านการวางแผน โดยการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและร่วมวางแผนในการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน คณะกรรมการปรับปรุงแผนการดำเนินงานกองทุนให้สอดคล้องกับสถานการณ์อยู่เสมอ เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนให้ประสบความสำเร็จ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะพงษ์ สนิทไชย และประจักษ์ บัวผัน (2556) ที่ศึกษาการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การวางแผนของกองทุนสวัสดิการชุมชนมีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน คณะกรรมการกองทุนมีการหารือประชุมและวางแผนปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ กองทุนมีการจัดทำแผนและขั้นตอนการดำเนินงานของคณะกรรมการอย่างชัดเจน กองทุนมีการจัดทำทะเบียน เอกสารและบัญชีเกี่ยวกับกองทุน และเปิดรับฟังความคิดเห็นและมติของกองทุนฯ เพื่อแก้ไขปัญหา ปรับปรุง และพัฒนากองทุน

2.2 ด้านการดำเนินงาน มีการเชื่อมโยงกองทุนกับกลุ่มองค์กรเครือข่ายในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เครือข่ายสัจจะเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารจัดการกองทุน และการนำเงินไปลงทุนกับกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อให้มีรายได้และดอกเบี้ยเงินฝากจากธนาคาร เพื่อนำผลกำไรมาสมทบเป็นเงินของกองทุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรรย์จรี จรรย์รักษ์ ปาจารย์ ผลประเสริฐ และเพชร บุดสีทา (2563) ที่ศึกษากลยุทธ์การส่งเสริมการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนในจังหวัดตาก พบว่า วิสัยทัศน์กองทุนสวัสดิการชุมชนในจังหวัดตากเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีมาตรฐานนำความเข้มแข็งสู่ชุมชนอย่างยั่งยืน มีพันธกิจ ประกอบด้วย พัฒนาสถานะของกองทุนสวัสดิการชุมชนในจังหวัดตาก พัฒนาระบบข้อมูลสมาชิกของกองทุนสวัสดิการชุมชน พัฒนารูปแบบการจัดการสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชน พัฒนาเครือข่ายของกองทุนสวัสดิการชุมชน ยกระดับการพัฒนากองทุนฯ ให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ ในส่วนของกลยุทธ์ ประกอบด้วย การพัฒนาสถานะของกองทุนฯ เป็นไปตามเกณฑ์และสามารถไปสู่การปฏิบัติ การเพิ่มประสิทธิภาพจัดการข้อมูลสมาชิกกองทุนฯ การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกและชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทอย่างมีส่วนร่วมและเป็นธรรม การส่งเสริมการขยายกิจกรรมเครือข่ายที่หลากหลายเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อสมาชิกและชุมชน การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกองทุนฯ ให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

2.3 ด้านสวัสดิการ สมาชิกได้รับประโยชน์ด้านสวัสดิการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชนและมีความเหมาะสม และจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของกองทุน โดยเน้นครอบคลุมตั้งแต่การเกิด ผู้สูงอายุ การเจ็บป่วย การเสียชีวิต รวมถึงผู้ยากไร้ในชุมชน เป็นการแบ่งปันความช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรธิดา วิเศษศิลปานนท์ (2555) ที่ศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ พบว่า จุดประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อช่วยให้สมาชิกได้รับการดูแลตั้งแต่เกิดจนตาย และจะทำให้สามารถดูแลทุกข์สุขซึ่งกันและกัน และช่วยกันดูแลเพื่อนบ้านที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ และคนพิการ เป็นการสร้างความรักและความเอื้ออาทรต่อกัน และสอดคล้องกับ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2558) ที่ได้กล่าวถึงการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจแก่คนในชุมชน ซึ่งหมายความถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาศัยอยู่ในรูปของเงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย โดยหัวใจ

ของการจัดสวัสดิการชุมชน คือ การพึ่งตนเองและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความภาคภูมิใจ การให้อย่างมีคุณค่า และรับอย่างมีศักดิ์ศรี

2.4 ด้านคณะกรรมการ มีการแบ่งบทบาทหน้าที่การทำงานของคณะกรรมการที่ชัดเจนมีการปฏิบัติงานตามแผนและขั้นตอนของการดำเนินงานกองทุนตามที่กำหนด มีความรับผิดชอบต่อการดำเนินงาน เสียสละ อดทน และมีความสามารถแก้ปัญหาได้ดี เพื่อให้สอดคล้องตามเป้าหมายของการจัดสวัสดิการชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายหยุด จีฟู (2555) ที่ศึกษาการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่า คณะกรรมการทุกคนที่ได้รับการแต่งตั้งล้วนเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน มีความรับผิดชอบ ซื่อตรง ซื่อสัตย์ เป็นคนทำงานหรือทีมงานที่มีคุณภาพและมีอุดมการณ์เดียวกัน และจินตนา กาศมณี (2557) ได้ศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนโดยภาคประชาชนในกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเขตคันนายาว พบว่า ผู้นำ คือ ฐานคิดในการจัดสวัสดิการชุมชนอันเกิดจากความศรัทธาและความเชื่อต่อผู้นำชุมชน ซึ่งเกิดจากความซื่อสัตย์ ความจริงใจ และการมีจิตสาธารณะ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกและกรรมการอย่างเท่าเทียมกัน การบริหารงานอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ รวมถึงการมีวิสัยทัศน์และแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนเพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดโดยจิตวิญญาณของผู้นำเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับการจัดสวัสดิการชุมชน เพราะต้องอาศัยความเสียสละของผู้นำและคณะกรรมการ โดยเป็นเงื่อนไขที่สำคัญเบื้องต้นที่จะต้องเกิดขึ้น

2.5 ด้านการประชาสัมพันธ์ มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกได้รับทราบและการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมบูรณาการบริหารจัดการกองทุนในการพัฒนาความเข้มแข็งสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ วิชัย และภัทรธิดา ผลงาม (2559) ที่ศึกษาการวิจัยและพัฒนากลไกการขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการชุมชน กรณีศึกษาในชุมชนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า กลไกการขับเคลื่อนด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดสวัสดิการประกอบด้วย ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารความเคลื่อนไหวของกองทุนฯ มีกิจกรรมการจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารความเคลื่อนไหวของกองทุน โดยจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์กองทุนฯ และจัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์กองทุนฯ พร้อมทั้งให้ทำการประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายของแต่ละหมู่บ้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บำเพ็ญ พงศ์เพชรดิถ (2559) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการจังหวัดราชบุรีสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยการบริหารจัดการกองทุนเพื่อความต่อเนื่องและยั่งยืนพบว่า ควรส่งเสริมการบริหารจัดการการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล สร้างศรัทธาความเชื่อให้เกิดขึ้นแก่สมาชิกและการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ กองทุนควรเป็นกองทุนแบบครบวงจรตั้งแต่เกิดจนตาย ภายใต้อาณัติของรัฐเพียง มีการบูรณาการการเชื่อมโยงกับกองทุนอื่น ๆ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

2.6 ด้านการติดตามและควบคุม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบบัญชีรายรับ-รายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ การติดตามและตรวจสอบการจ่ายเงินสวัสดิการให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะพงษ์ สนิทไทย และประจักษ์ บัวผัน (2556) ที่ศึกษาการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการควบคุมการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน พบว่า การบริหารกองทุนมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ สมาชิกให้ความเคารพและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนด มีการจัดทำรายการใช้จ่ายเงินให้ชัดเจนเป็นปัจจุบันและเสนอให้สมาชิกคณะกรรมการทราบในการประชุมแต่ละครั้ง มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามาตรวจสอบการบริหารกองทุนเพื่อสร้างความโปร่งใสในการบริหารและมีการควบคุมการจัดสวัสดิการตามระเบียบเงื่อนไขที่กำหนด

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา ควรมีการวางแผนการบริหารจัดการกองทุนและปรับปรุงแผนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการบริหารจัดการกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการขยายฐานสมาชิกให้เพิ่มมากขึ้นทุกปี รวมทั้งสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างจิตสำนึกร่วมกัน ในการพร้อมที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ควรพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการในการบริหารกองทุน ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารหลากหลายช่องทาง เช่น วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว การจัดทำแผ่นพับ เป็นต้น ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและประเมินศักยภาพของกองทุนอย่างสม่ำเสมอ ควรมีระบบการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานที่เน้นการบริหารจัดการด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ จึงจะทำให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นไปอย่างราบรื่น ก่อให้เกิดความมั่นคงอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศราธน์ พรหมประสงค์ (2554) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลควนศรี อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลควนศรี ด้านการบริหารจัดการ คือ การให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนร่วมกับคณะกรรมการบริหารกองทุนโดยการสร้างเครือข่าย ด้วยการใช้ระบบของสมาชิกเก่าเข้าถึงสมาชิกรายใหม่ อันส่งผลให้ทุกครัวเรือนเข้าใจและรับทราบความก้าวหน้าของกองทุนและเข้าใจการดำเนินงานกองทุนอย่างทั่วถึงและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และเกิดการขับเคลื่อนการทำงานและการบริหารจัดการกองทุนที่สามารถขยายความก้าวหน้าเพิ่มขึ้น และเพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนในหลายช่องทาง ได้แก่ วารสาร แผ่นพับ วิทยุ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น สำหรับด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า จะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามตรวจสอบ ทำการประเมินจากการตรวจสอบโดยประธานเป็นประจำทุกเดือน ตรวจสอบบัญชีรายรับ-รายจ่ายและสมุดธนาคารอย่างสม่ำเสมอ เร่งรัดให้กรรมการประจำหมู่บ้านได้ติดตามเงินที่สมาชิกค้างชำระให้เป็นปัจจุบัน โดยกองทุนต้องมีคณะกรรมการที่เป็นอิสระพอสมควรเพื่อให้เกิดการตรวจสอบที่เป็นกลางและเที่ยงธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติญา ผุดผาก (2558) ที่ศึกษาการปรับตัวในการจัดสวัสดิการชุมชนของกลุ่มสังคมออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจร ตำบลน้ำข้าว อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนจาก

หน่วยงานภาครัฐ หากศักยภาพความสามารถในการจัดสวัสดิการชุมชนอยู่ในระดับต่ำ ไม่สามารถดูแลช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ได้ตามเป้าหมายของการดำเนินงาน การขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้การดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ และสอดคล้องกับเสวลักษณะ พันธุ์พืช และพายุพ พะยอมยนต์ (2561) ที่ศึกษาการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีผลมากที่สุดต่อการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน คือ การบริหารงานด้วยความรับผิดชอบและโปร่งใส รองลงมา ได้แก่ การมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามระเบียบและแนวทางปฏิบัติอย่างเคร่งครัด การแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐเข้ามาสนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการ เพื่อประโยชน์ของการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. กองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา สามารถนำแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนไปปรับใช้ เพื่อให้การบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนมีการเจริญเติบโตและสร้างความยั่งยืน ประกอบด้วย การปรับปรุงการวางแผนการบริหารกองทุนอยู่เสมอ การขยายฐานสมาชิกเพิ่มขึ้น การพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง และการบริหารจัดการด้วยความโปร่งใส

2. หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบล สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จังหวัดสุรินทร์ สามารถจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนที่สอดคล้องกับความต้องการและปัญหา เพื่อพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและเป็นต้นแบบการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับกองทุนอื่น ๆ ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานให้มีศักยภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนากองทุนให้มีความเข้มแข็ง

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบกองทุนสวัสดิการชุมชนอื่นที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำผลการศึกษามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งชาติ. (2553). **สาระสำคัญนโยบายและโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน**. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2563 จาก http://dla.go.th/upload/ebook/column/2553/7/307_2179.pdf.
- จรรย์จรี จรรย์รักษ์ ปาจรีย์ ผลประเสริฐ และเพชร บุดสีทา. (2563). กลยุทธ์การส่งเสริมการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนในจังหวัดตาก. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**, 14(2), 353-370.
- จินตนา กาศมณี. (2557). รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการชุมชนโดยภาคประชาชนในกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเขตคันนายาว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- จิตรรัตน์ พรหมประสงค์. (2554). แนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลควนศรี อำเภอบ้านนาสารจังหวัดสุราษฎร์ธานี. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิตยา ดอกไม้ และคณะ. (2558). การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเชิงกลยุทธ์กรณีศึกษา: กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก. **สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 20(3), 101-114.
- บำเพ็ญ พงศ์เพชรดิถ. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการจังหวัดราชบุรีสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืน. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**, 11(1), 71-87.
- ประสิทธิ์ วิชัย และภัทรธิดา ผลงาม. (2559). การวิจัยและพัฒนากลไกการขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการชุมชนกรณีศึกษาในชุมชนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 7(1), 103-127.
- ปิยะพงษ์ สนิทไชย และประจักษ์ บัวผัน. (2556). การบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์. **วารสารวิชาการกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 6(3), 571-585.
- พรธิดา วิเศษศิลปานนท์. (2555). การพัฒนาระบบการบริหารจัดการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ. **วารสารสมาคมนักวิจัย**, 17(3), 63-73.
- รัตติญา ผุดมาก. (2558). รายงานการวิจัยเรื่อง การปรับตัวในการจัดสวัสดิการชุมชนของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจร ตำบลน้ำข้าว อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2558). **คู่มือการดำเนินการโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน**. กรุงเทพฯ: แอ๊ปเปิ้ล พรีนติ้งกรุ๊ป จำกัด.

สายหยุด จีฟู. (2555). รายงานการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เสาวลักษณ์ พันธุ์พิง และพายุพ พะยอมยนต์. (2561). การพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดนนทบุรี. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต**, 14(3), 27-41.

สำนักประสานเครือข่ายสวัสดิการชุมชน. (2563). **คู่มือการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล**.

สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2565 จาก https://web.codi.or.th/printing_media/20201215-20289/.

Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. (3rd ed). New York: Harper and Row Publications.